

Телічко Н.А. Особливості функціонування фінансового механізму соціального страхування України / Телічко Н.А. // Сучасні тенденції економічного та соціального розвитку: держава, регіон, підприємство: Матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю (м. Луганськ, 19 лютого 2014 р.) : - Луганськ: «Русь», 2014. - С. 153-154.

*Телічко Н.А.,
к.е.н., доц. кафедри фінансів, аудиту та банківської справи,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Луганськ*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

На сьогодні в фінансовій науці є відсутнім єдиний підхід до визначення сутності, як фінансового механізму соціального страхування в цілому, так і по відношенню до окремих ланок фінансової системи. Розв'язання цих проблем можна досягти завдяки визначення теоретико-методологічних засад функціонування збалансованого та дієвого фінансового механізму системи соціального страхування, що й зумовлює необхідність поглибленого наукового опрацювання його особливостей та подальшого дослідження.

Однак, поки що не всі питання, щодо розгляду структурних компонентів фінансового механізму системи соціального страхування було розглянуто на достатньому рівні. Відтак існує недостатність наукового опрацювання деяких методологічних положень щодо особливостей функціонування фінансового механізму системи соціального страхування в Україні, спричинила потребу в поглибленні теоретичних засад удосконалення фінансового механізму соціального страхування.

Матеріальною основою фінансових відносин у соціальному страхуванні є ресурси грошових коштів, які мають чітке визначення на законодавчому рівні за напрями їх використання й джерелами формування доходів. В свою чергу фонди, що формуються з цих грошових коштів можуть бути як недержавними, так і державними. Тому й побудова фінансового механізму соціального страхування перш за все повинна спиратися на зазначені вище фактори. А одним з напрямів удосконалення фінансових відносин у соціальному страхуванні є вивчення позитивних моментів та наслідків механізму його регулювання.

Механізм соціального страхування постійно змінюється, тому що він є засобом перерозподілу грошових коштів у суспільстві. А його розвиток, щільно пов'язаний зі станом економіки, що й обумовлює посилення теоретико-методологічної бази та подальшого вивчення особливостей його функціонування.

На нашу думку, фінансовий механізм соціального страхування – це механізм регулювання рухом відповідних страхових ресурсів (коштів) за допомогою спеціальних державних та недержавних фондів від страхувальників до страховиків (страхових внесків) та в зворотному напрямку (у вигляді страхових виплат), а також акумулювання фінансових ресурсів на рахунках цих фондів й їх інвестування з використанням різноманітних фінансових інструментів.

Сьогодні в Україні у сфері соціального страхування діють чотири позабюджетні державні цільові фонди, фонд накопичувальної системи обов'язкового пенсійного страхування та недержавні пенсійні фонди. Слід зазначити, що фінансовий механізм наведених вище страхових фондів поєднує внески та виплати, а механізм соціального страхування можна структурно охарактеризувати як: «внески – фонди – виплати», де фонди, особливо їх формування є головною ланкою всієї системи.

Побудова діючої структури фінансового механізму системи соціального страхування перш за все повинна спиратися на такі методи, як фінансове забезпечення та фінансове регулювання, які діятимуть на першому (визначальному) рівні. На другому рівні цей процес забезпечуватиме фінансові важелі. Тобто функціонування фінансового механізму системи соціального страхування необхідно здійснювати через такі фінансові форми, як фінансове: планування, оперативне управління, контроль. Причому діапазон дії цих методів, стимулів і важелів повинен регулюватися за допомогою реформування й регламентації відповідної нормативно-правової законодавчої бази.

На сьогодні, ще недостатньо дослідженими залишаються фінансові аспекти здійснення соціального страхування та сукупність економічних відносин, що виникають при цьому. Відсутній моніторинг за використанням коштів, а також за якістю надання послуг. Необхідним для функціонування механізму соціального захисту населення є визначення пропорції розподілу страхового навантаження між роботодавцями та працівниками, а також автономність бюджетів фондів соціального страхування від державних бюджетів всіх рівнів. Розмір страхових виплат має бути пов'язаний із розмірами заробітної плати та страхових тарифів. Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування доцільно здійснювати окремо від Пенсійного фонду України через відмінності у страховій природі соціального та пенсійного страхування, а також механізмів формування фондів та використання коштів [1].

Таким чином, рівень недержавного пенсійного страхування, як складової фінансового механізму системи соціального страхування за своєю сутністю має добровільний характер, і тому, він є по суті недосяжним на сьогодні для України. Тобто, запровадження цього рівня соціального страхування можливе лише тільки після поліпшення фінансового стану громадян. А також після врегулювання теоретико-

методологічної бази функціонування фінансового механізму системи соціального страхування громадян тільки шляхом реформування та перебудови цієї системи. Враховуючи зазначені вище питання, нами було виділено загальні напрямки в визначенні фінансового механізму системи соціального страхування як економічної категорії та структури її побудови. Запропоновано організаційно-економічний механізм розвитку соціального страхування на основі його організаційно-функціональної сутності й в контексті соціальних та виробничих відносин.

Література

1. Бардашевська А. Недоліки функціонування механізму соціального забезпечення / А. Бардашевська // Економічний аналіз, 2011. - № 9. – Ч. 1. – С.32-35.